

Inkomna ansökningar i 2009 års utlysning av medel för forskning och utveckling

Antal inkomna ansökningar: 14

Totalt sökt belopp: 10.105.573 kronor

Antal ansökningar per huvudinriktning (2 sökande har angivit mer än en huvudinriktning):

- Barn som har funktionsnedsättning eller som växer upp i familjer där någon av föräldrarna har funktionsnedsättning – 5 st
- Barn som begår flera och/eller allvarliga brott – 2 st
- Effektvärderingar av Stockholms socialtjänsts vanligaste insatser – 6 st
- Annat – 4 st

Sökande organisationer, antal ansökningar

Karolinska Institutet (6)

Stockholms universitet (2)

Karolinska universitetssjukhuset (1)

Ersta Sköndal Högskola (1)

Göteborgs universitet (1)

Malmö Högskola (1)

Uppsala Universitet (1)

Beroendecentrum Stockholm, Stockholms läns landsting (1)

Projektets namn:	1. Analys av ASI-MAPS data insamlade åren 2003-2008 från vuxna missbrukare i Stockholm
Tyngdpunkten på ansökan:	Effektvärderingar av Stockholms socialtjänsts vanligaste insatser
Sökande organisation:	Centrum för psykiatrforskning, Karolinska universitetssjukhuset
Sökande:	Med dr Eric Hellstrand
Projektkostnad:	1.400.000
Sökt belopp:	700.000
Diarienummer:	3.2-0676/2009

Sammanfattning: Inom ramen för det pågående förändringsarbetet inom missbruksvården hos landsting och kommun har under åren 2003-2008 ASI-MAPS data av undertecknade sökanden insamlats från vuxna missbrukare hörande till socialtjänst och landstingets beroendevård inom vissa utvalda stadsdelar i Stockholm. Under denna tidsperiod har härigenom skapats nya förutsättningar för ett integrerat synsätt hos landsting och kommun vad beträffar missbruksvårdens arbetsformer i Stockholm. Ett erbjudande detta år om skapande av ett forum för organiserat forskningssamarbete inom missbruksvården gavs av Centrum för Psykiatrforskning (Stockholms Läns Landsting och Karolinska Institutet i FoUU-samverkan), vilket mottogs positivt av kommunens FoU-enhet, Preventionscentrum Stockholm (tidigare Precens). En särskild sektion för detta samarbete har nu bildats inom Centrum för Psykiatrforskning. Som första uppgift har sektionen beslutat att med hjälp av moderna statistiska analyser bearbeta de ASI-MAPS data som insamlades f...

Projektets namn:	2. Barns behov och föräldrars (o)förmåga. Vårdnadsbedömningar i mål om tvångsvård av barn till utvecklingsstörda föräldrar i Stockholms län 2009.
Tyngdpunkten på ansökan:	Barn som har funktionsnedsättning eller som växer upp i familjer där någon av föräldrarna har funktionsnedsättning
Sökande organisation:	Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet
Sökande:	Docent Katarina Alexius Borgström
Projektkostnad:	2.117.000
Sökt belopp:	700.000
Diarienummer:	3.2-0672/2009

Sammanfattning: Barn till utvecklingsstörda föräldrar är proportionellt sett överrepresenterade bland de barn som omhändertas enligt 2 § LVU. Bedömningar av utvecklingsstördas föräldraförmåga anses ofta svårhanterliga, bl.a. eftersom normaliseringsprincipen och barnperspektivet skall beaktas parallellt. Socialtjänsten utreder om det finns sådana risker för ett barns hälsa eller utveckling som motiverar tvångsomhändertaganden. Därefter prövar länsrätt om ett omhändertagande skall ske. Tillämpningen av LVU förutsätter socialvetenskapliga kunskaper om bl.a. barns behov och om risker när sådana behov åsidosätts. Länsrätter antas alltså kunna bedöma socialvetenskapliga påståendens trovärdighet och relevans. Studier av hur juridik och socialvetenskap interagerar vid bedömningar av utvecklingsstördas föräldraförmåga saknas f.n. helt i Sverige. Genom att med rättssociologiska metoder studera läns- och kammarrättsdomar samt de i dessa domar åberopade sociala utredningarna kommer vi att framställa slutsatser,

Projektets namn:	3. Effektstudie av preventionsprogram för föräldrar till riskungdomar
Tyngdpunkten på ansökan:	Effektutvärderingar av Stockholms socialtjänsts vanligaste insatser
Sökande organisation:	Karolinska Institutet i samarbete med Beroendecentrum Stockholm
Sökande:	Med Dr Anders Tengström
Projektkostnad:	3.420.000
Sökt belopp:	750.000
Diarienummer:	3.2-0666/2009

Sammanfattning: Sedan år 2008 genomförs en studie i samarbete mellan Stockholms stad, Beroendecentrum Stockholm samt kommunerna Nacka, Huddinge, Solna och Sundbyberg. I nuläget medverkar socialtjänsten i elva stadsdelar samt i nämnda 4 kommuner.

Syftet med studien är att mäta effekter av *Komet för föräldrar till ungdomar 12-18 år* (uKomet) och *FöräldraStegen* (FS), vilken är en randomiserad kontrollerad studie. Även programintegritet kommer att studeras. uKomet och FS är två selektiva preventionsprogram, riktade till föräldrar till riskungdomar med normbrytande beteende, som bygger på att dämpa riskfaktorer samt understödja och öka skyddsfaktorer. Frågeställningar:

- Påverkas ungdomarnas normbrytande beteende av uKomet eller FS i jämförelse med kontrollgruppen?
- Finns det skillnader i effekt mellan uKomet och FS?
- I vilken utsträckning tillämpas de olika komponenterna i respektive program?

I studien deltar både ungdom och förälder genom att besvara enkäter. Föräldern medverkar även genom att delta i den grupp han/hon blir randomiserad till – uKomet, FS eller 6 månaders väntelista (för att gå föräldrastödsprogram). Hittills deltar 141 föräldrar till 121 ungdomar

Projektets namn:	4. Effektutvärdering av förstärkt fKomet – ett föräldrastödsprogram för psykosocialt belastade barnfamiljer
Tyngdpunkten på ansökan:	Effektutvärderingar av Stockholms socialtjänsts vanligaste insatser
Sökande organisation:	Institutionen för klinisk neurovetenskap, Karolinska Institutet
Sökande:	Med Dr Anders Tengström
Projektkostnad:	1.454.450
Sökt belopp:	729.000
Diarienummer:	3.2-0675/2009

Sammanfattning: Förstärkt fKomet är ett anpassat föräldrastödsprogram framtaget vid Preventionscentrum i Stockholm för den grupp som enligt forskning inte tillgodogör sig traditionella föräldrastödsprogram. Det är barnen i dessa familjer som löper störst risk att debutera tidigt i kriminalitet, psykisk ohälsa och missbruk som sedan består upp i vuxen ålder. Programmet ges som en tidig behandlande insats, främst inom socialtjänsten. Metoden är spridd i tio av Stockholms 14 stadsdelar samt i ytterligare ett femtontal kommuner i landet. Studien är anlagd med en kvasiexperimentell design där effekterna av förstärkt fKomet jämförs med effekterna av socialtjänstens traditionella öppenvårdsinsatser. Målgruppen för studien är barn 3-12 år med utagerande problembeteenden vars föräldrar har psykisk ohälsa och/eller social problematik. Data samlas in genom skattningsformulär som föräldrar besvarar tre gånger under en tolv månadersperiod. Planerat antal deltagare är ca 120 stycken fördelat på två undersökningsgrupper.

Projektets namn:	5. En studie av alkohol- och narkotikaförekomst bland kroggäster i Stockholm
Tyngdpunkten på ansökan:	Utveckling av metod för att tillförlitligt mäta förekomst av alkohol och narkotika bland kroggäster
Sökande organisation:	STAD-sektionen, Beroendecentrum Stockholm, Stockholms läns landsting
Sökande:	Fil Dr Håkan Leifman
Projektkostnad:	989.442
Sökt belopp:	588.162
Diarienummer:	3.2-0671/2009

Sammanfattning: STAD bedriver tillsammans med bl.a. Socialtjänstförvaltningen ett alkohol- och drogförebyggande arbete i Stockholms krogmiljö, de s.k. Ansvarsfull alkoholservice och Krogar mot Knark-programmen. För att kartlägga och utvärdera detta arbete är det viktigt att ha tillförlitliga metoder tillgängliga för att mäta alkohol- och narkotikaförekomst. Medan alkometrar ofta används för att mäta alkoholpromillenivåer mäts drogförekomst vanligen med enkäter, trots att dessa beror på subjektiva uppskattningar. Syftet med projektet är att tillförlitligt mäta alkohol- och drogförekomst bland kroggäster. För detta ändamål kommer en ny metod att användas vilken inkluderar intervjuer, alkometertest och salivprovtagning för att mäta drogförekomst. Denna metod har utarbetats i U.S.A. och har med framgång använts i krogmiljöer. Att just krogen utgör en högriskmiljö för narkotikaexponering är väl belagt. Vi ämnar därför testa denna metod, som ännu inte har prövats i Sverige, på utvalda krogar i Stockholm.

Projektets namn:	6. En teoristyrd utvärdering av utbildning i ”Utredningsarbete i den sociala barn- och ungdomsvården”
Tyngdpunkten på ansökan:	Effektutvärderingar av Stockholms socialtjänsts vanligaste insatser
Sökande organisation:	Ersta Sköndal Högskola
Sökande:	Fil Dr Magnus Karlsson
Projektkostnad:	858.600
Sökt belopp:	750.000
Diarienummer:	3.2-0668/2009

Sammanfattning: Här föreslås en analys av den omfattande kursen Utredningsarbete inom den sociala barn- och ungdomsvården, 15 hp (masternivå) som riktas till 170 socialsekreterare i Stockholm (två årskurser). Till grund för kursen ligger en kartläggning av insatserna för utsatta barn genomförd av socialtjänstnämnden som visade på stora olikheter i handläggningen vid olika socialdistrikt. I kursen ges fördjupad kunskap om arbetssättet Barns behov i centrum (BBIC) som tillämpas på området i hela landet. Utvärderingar visar dock att viktiga moment i mycket hög grad utlämnas i arbetssättet: särskilt uppföljningsarbetet uppvisar stora brister. Här föreslås en så kallad processuell utvärdering där socialsekreterarnas insatser bedöms redan under kursen. På detta sätt tydliggörs implementeringen av ett strukturerat arbetssätt. Projektet genomförs i två etapper. Delstudie 1, för vilken medel söks, kommer att utgöra grunden för en mer teoristyrd etapp 2 för vilken medel senare söks.

Projektets namn:	7. Kartläggning av klinisk praktik vid psykisk ohälsa hos barn med funktionshinder i Stockholms läns landsting
Tyngdpunkten på ansökan:	Barn som har funktionsnedsättning eller som växer upp i familjer där någon av föräldrarna har funktionsnedsättning
Sökande organisation:	Psykologiska Institutionen, Göteborgs universitet
Sökande:	Docent Malin Broberg
Projektkostnad:	2.000.000
Sökt belopp:	750.000
Diarienummer:	3.2-0674/2009

Sammanfattning: Alla psykopatologiska tillstånd som finns hos barn utan funktionshinder återfinns också hos barn med funktionshinder, men i betydligt högre grad. Studier visar en 3-7 gånger högre prevalens av såväl inåtvända som utagerande problem hos barn med intellektuella funktionshinder jämfört med typiskt utvecklade barn (Ruiter, Dekker, Verhulst & Koot, 2007). Så många som 30-50% av barnen med intellektuella

funktionshinder uppfyller kriterier för en eller flera psykiatriska diagnoser (Ruiter, Dekker, Verhulst & Koot, 2007; Taggart & McMullan, 2007).

Projektets namn:	8. Leva i fosterfamilj
Tyngdpunkten på ansökan:	Annat: Studien syftar till att belysa barns erfarenheter av livet både före och under placering i en fosterfamilj. Ytterligare syfte är att med en kombination av kvalitativa intervjuer och ett instrument undersöka självrapporterad psykisk hälsa hos barn respektive fosterföräldrars uppfattningar om barnets psykiska hälsa i samband med flytten till fosterfamiljen och vistelsen i denna.
Sökande organisation:	Hälsa och samhälle, Malmö Högskola
Sökande:	Fil Mag Vedrana Vejzovic
Projektkostnad:	745.629
Sökt belopp:	745.629
Diarienummer:	3.2-0673/2009

Sammanfattning: Bakgrund: Flera undersökningar genomförda i USA har funnit hög förekomst av såväl somatiska som psykiska hälsoproblem bland barn som placeras i fosterfamilj. Barn och ungdomar som är placerade i fosterfamilj utgör en riskgrupp som kan utveckla emotionella problem och beteendestörningar. Forskning inom fosterfamilj är omfattande både utomlands och i Sverige, men liv i fosterfamilj utifrån barns perspektiv är fortfarande outforskad område. Syfte: Studien syftar till att belysa barns erfarenheter av livet både före och under en placering i fosterfamilj. Ytterligare syfte är att undersöka självrapporterad psykisk hälsa hos barn respektive fosterföräldrars uppfattningar om barnets psykiska hälsa i samband med flytten till fosterfamiljen och vistelsen i denna. Metod: Delstudie I och II är tänkta som delar av en longitudinell studie med kvalitativ ansats där barn placerade i fosterfamilj intervjuas två gånger. Delstudie III är en studie med kvalitativ inriktning och baseras på intervjuer med fosterföräldrar. Delstudie IV är ett kvantitativt instrument studie på nationell nivå.

Projektets namn:	9. Långvariga utfall bland ungdomar som konsulterade klinik i Stockholm för alkohol- eller drogrelaterade problem. Implikationer för framtida behandlingsformer.
Tyngdpunkten på ansökan:	Barn som har funktionsnedsättning eller som växer upp i familjer där någon av föräldrarna har funktionsnedsättning Barn som begår flera och/eller allvarliga brott Annat: En övergripande utvärdering av olika behandlingsformers effektivitet inom landstinget och socialtjänsten.
Sökande organisation:	Institutionen för klinisk neurovetenskap, Karolinska institutet
Sökande:	Fil Dr Giorgio Barbareschi
Projektkostnad:	749.790
Sökt belopp:	749.790
Diarienummer:	3.2-0677/2009

Sammanfattning: Tidigare forskning har visat långtgående förhöjda risker psykosociala och hälsorelaterade skador bland ungdomar som konsulterat kliniken Maria Ungdom. Andra studier har visat mycket höga förekomster av psykiatriska störningar, våld och annat antisocialt beteende bland ungdomar som konsulterade kliniken 2004 samt hos deras föräldrar och att bara 57 % av dem erhöll vård från landstinget eller socialtjänsten året efter. Målet med denna studie är att fem år efter behandling följa upp och dokumentera ett stort antal utfall bland dessa ungdomar samt studera orsaker till de enskilda utfallen. Dessutom kommer denna studie att undersöka i vilken utsträckning som behandlingar inom landstinget och socialtjänsten bidrar till att antisocialt beteende minskar och vilken typ av individer som påverkas mest av olika behandlingar. Resultaten kommer att ha stor betydelse för hur den framtida behandlingen av denna specifika grupp av tonåringar kommer att planeras och utformas.

Projektets namn:	10. Ungdomar som riskerar att fara illa: skolans sociala klimat, psykisk ohälsa och brottslighet
Tyngdpunkten på ansökan:	Barn som begår flera och/eller allvarliga brott Annat: Barns och ungdomars psykiska ohälsa
Sökande organisation:	CHESS, Stockholms universitet
Sökande:	Professor Johan Fritzell
Projektkostnad:	1.343.000
Sökt belopp:	733.000
Diarienummer:	3.2-0669/2009

Sammanfattning: Detta forskningsprojekt syftar till att undersöka två av de mest omdiskuterade sociala problem för unga människor i Sverige idag, nämligen psykisk ohälsa och brottslighet. Utöver kartläggning av problemens omfattning och individuella riskfaktorer kommer vi speciellt uppmärksamma skolans betydelse. Dels därför att ungdomar tillbringar en stor del av sin vakna tid i denna institution, och det därigenom förefaller rimligt att anta att skolan spelar en viktig roll, dels därför att faktorer på skolnivå, inklusive segregationsprocesser, är möjliga att påverka. Forskningens resultat kommer således att ha en tydlig policyrelevans. Med hjälp av ett för ändamålet utmärkt datamaterial (Stockholmsenkäten) ämnar vi kartlägga och studera de skillnader som finns mellan Stockholms skolor i dessa två centrala välfärdsutfall. Vårt intresse riktas framförallt mot den roll som skolans strukturella egenskaper och sociala klimat spelar också med hänsyn tagen till individegenskaper. Vi kommer att nyttja ett flertal multivariata tekniker, framförallt flernivåanalys, som den multidisciplinära forskargruppen har god kunskap och erfarenhet av.

Projektets namn:	11. Utvärdering av det beteendebaserade samspeletsprogrammet Komet i förskolan
Tyngdpunkten på ansökan:	Barn som har funktionsnedsättning eller som växer upp i familjer där någon av föräldrarna har funktionsnedsättning
Sökande organisation:	Institutionen för psykologi, Uppsala Universitet
Sökande:	Professor Lennart Molin
Projektkostnad:	1.150.000
Sökt belopp:	660.000
Diarienummer:	3.2-0665/2009

Sammanfattning: Det är styrkt i forskning att barn som har beteendeproblem, är bråkiga, normbrytande och impulsiva, i hög utsträckning kommer att misslyckas inlärningsmässigt och få kamratproblem, något som ökar risken att söka sig till vänner som leder in dem i mer allvarliga former av antisociala aktiviteter såsom missbruk, kriminalitet och psykisk ohälsa. Det är därför av stor vikt att tidigt identifiera och hjälpa dessa barn. Projektets syfte är att undersöka om programmet Komet i förskolan kan lära pedagoger att bättre hantera beteendeproblem hos barnen, något som bedöms ha preventiva effekter för förekomsten av allvarliga psykosociala problem hos ungdomar och vuxna. Programmet består av nio träffar, två besök med direkthandledning och två uppföljningsträffar. Utvärdering görs i form av en randomiserad kontrollerad studie, som förväntas ge möjlighet att värdera om Komet i förskolan minskar barns beteendeproblem och ökar deras sociala förmåga. Resultaten kan få betydelse för spridning av interventioner i förskolan för barn med beteendeproblem. Tillämpning av en randomiserad design kan öka legitimiteten bland pedagoger och forskare för evidensbaserade metoder.

Projektets namn:	12. Utvärdering av Brief Strategic Family Therapy – Ett effektivt sätt att hjälpa ungdomar med missbruk och kriminalitet?
Tyngdpunkten på ansökan:	Barn som har funktionsnedsättning eller som växer upp i familjer där någon av föräldrarna har funktionsnedsättning
Sökande organisation:	Karolinska Institutet i samarbete med Beroendecentrum Stockholm
Sökande:	Med Dr Anders Tengström
Projektkostnad:	1.369.000
Sökt belopp:	750.000
Diarienummer:	3.2-0664/2009

Sammanfattning: Föreliggande studie är en effektutvärdering av Brief Strategic Family Treatment (BSFT) med en kvasiexperimentell design. BSFT är en av få familjeinterventioner med bevisad effektivitet i

Nordamerikanska studier för missbrukande ungdomar med/utan antisociala problem. Metoden har nu introducerats i Sverige på Maria Ungdom/socialtjänst där ett behandlarteam utbildats med pengar från länsstyrelsen. Studien kommer att inkludera ungdomar vid Maria Ungdom samt vid 2-3 Stå-förvaltningar i Sthlm Stad där effekten av ordinarie behandling/insatser utvärderas och jämförs med effekten av BSFT avseende substansanvändande och antisocialt beteende. Inklusion påbörjas 2010 och beräknas pågå under 2010-11. Amerikanska studier indikerar att det totalt behövs ca 150 ungdomar för att kunna upptäcka eventuella skillnader mellan interventions- och kontrollbetingelse.

Projektets namn:	13. Utvärdering av stödgrupper för barn och ungdom – en kontrollgruppsstudie
Tyngdpunkten på ansökan:	Effektutvärderingar av Stockholms socialtjänsts vanligaste insatser
Sökande organisation:	Institutionen för klinisk neurovetenskap, Karolinska institutet
Sökande:	Med Dr Anders Tengström
Projektkostnad:	1.455.900
Sökt belopp:	750.000
Diarienummer:	3.2-0670/2009

Sammanfattning: Ansökan gäller utvärdering av effekter av stödgruppsverksamhet för barn/ungdomar vars föräldrar har alkohol- /drogberoende eller psykisk sjukdom; som upplevt familjevåld eller vars föräldrar befinner sig i en skilsmässosituation. Utvärderingen skall ske genom en randomiserad kontrollgruppsstudie. Undersökningsgruppen utgörs av ett minimum av 120 barn/ungdomar från familjer dessa problem. Barnen/ungdomarna rekryteras via skolhälsovård, socialtjänst, vuxenpsykiatri samt genom annonsering i pressen. Barn/ungdomar randomiseras till att antingen delta i en intervention i en stödgrupp inom någon av de befintliga verksamheterna i Stockholm eller till en kontrollgrupp/väntelista som erbjuds deltagande i stödgrupp påföljande termin. Studien genomförs enligt en modell som har utvecklats och prövats vid Regionförbundet Uppsala län. De instrument som ingår, SDQ; KASAM 13; BarnKASAM samt Livsstegen, är validerade. Studien beräknas pågå under tre och ett halvt år 2009-2013. Den förväntas ge svar på om stödgrupper för barn och ungdomar ger mätbara positiva effekter som antas främja deltagarnas psykiska hälsa jämfört med kontrollgruppens.

Projektets namn:	14. Varför, när och hur klienter i missbruksvård förändras – en studie av behandlingens och specifika insatsers betydelse för förändringsprocessen, samt av klientens egen bild av faktorer som påverkar förändring.
Tyngdpunkten på ansökan:	Effektutvärderingar av Stockholms socialtjänsts vanligaste insatser
Sökande organisation:	NVS, Karolinska Institutet
Sökande:	Docent Ingemar Kåreholt
Projektkostnad:	2.999.967
Sökt belopp:	3.117.944 (749.992 per år i fyra år)
Diarienummer:	3.2-0667/2009

Sammanfattning: Forskning har påvisat positiva effekter av missbruksvård. Det är mindre känt vilka faktorer som påverkar förändring under behandling och vilka faktorer klienterna själva anser leda till förändring. Nya forskningsdesigner, som Realistic Evaluation, och förändringsmodeller, som den Transteoretiska modellen (TTM), gör det möjligt att bättre förstå och beskriva missbruksbehandling och vårdinsatsernas relation till utfall. 200 klienter kommer att följas under vårdtiden. Syftet är att studera vilka faktorer som är kopplade till förändring och hur förändringen är relaterade till handlingen i stort respektive till specifika behandlingskomponenter. Frågeställningar: har bedömningsförfarandet i sig en motivationell effekt; när i tiden och i förhållande till behandlingsprocessen sker förändring; vad leder till förändring, enligt klienten. Studien har betydelse för att bättre förstå vad som händer under missbruksbehandling och kan användas för att förbättra metoder för forskning och effektutvärdering.